

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на полу годину 12 еор.
на пола године 6
на четврт године 3
на један месец дана 1
за Србију:
(у сребру)
за годину 120 гроша, на пола године 60 гроша,
а на четврт године 30 гроша чарш.

ЗАСТАВА.

О Г Л А С И
рачунају се по количини прста или места
које заузимају из оваких ситних петит слова
и за сваку прсту плаћа се увек по 6 новчића
а за жиг сваки пут башка по 30 новч.

Д О П И С И
шаљу се уредништву, а претплата и огласи
администрацији „Застава“ у Нови Сад, у кући
под бројем 11 и 12 у Дунавској улици
Гукописи не враћају се натраг.

БОРБА „СТАРИ“ И „МЛАДИ“ УСТАВО- ВЕРАЦА У АУСТРИЈИ.

О дана у дан све се већма истиче на по-
вршину трулеж уставоверне немачке стран-
ке у Аустрији, која је баш у име своје ре-
лативно најздравије специфичне суштине,
узела узде власти у своје руке над целом
Аустријом. Фијаско светске изложбе, која
беше намењена да замаже страном свету
очи, да му изнесе лажну слику материјал-
ног развоја државног под егидом декембар-
ског у априлу ове године доцњеног од-
носно измењеног устава; берзанска ката-
строфа прошлог месеца, која је „благоста-
њу“ адекватна и образину са лица, да га по-
каже у правом швиндлерском облику ње-
говом — само су први знаци и докази: да
је све гола крпарија, што уставоверни Немци
у Аустрији под именом консолидације, учвр-
шења и оснажења државе, дижу; докази,
да мора бити, никаква снага она, којој се
грађевина руши тако рећи пре но што је
довршена, или непослужив ни издалека у
оној мери намењеној цели, у којој се то
од ње ишчекивало.

Иза ти знакова и доказа врло брзо,
управо у исто време изнесе нам сама вла-
дајућа странка цицлитавске половине ове
државе, огледало специфичне своје уду-
тарне вредности, и ми би се морали као
и остали стран свет чудити: одкуд да тако
у себи растројена странка овлада већином
државе и узду власти у своје руке дочепа,
да не знамо како је то било. Наравно, стран
свет, нарочито онај ког се јаван живот те
државе из ближе не тиче, не зна да се ус-
тавоверна странка могла одржати на влади
само зато, што јој је с једне стране при-
текла у помоћ деаковска угарска, а друге
пак стране што је опозицији славенској и
државоправној у Цицлитави оскудевао први
услов за успех у тадањој борби, међусобна
слога и једноставна тактика. Стран свет
не зна да је Хохенвартов покушај изравнања
пао, а с тим се уставоверна немачка странка
утврдила услед тога, што је Андрашији пошло
за руком обманом одцепити и онако одвећ
колебљиве Пољаке од остале опозиције и
с тим ову ослабити, да касније и оне друге
и преко воље напусти, дочим је мађар-
ска влада за случај, да цар не прекине већ
упологотово изравнања, поднела, своје порт-
феље, чим је круна тако рећи присиљена
била, да Хохенварта обори и консолидацију
те државе у недоглед одгоди, оставив је
таласима случаја и мудрости уставоверних
немачких државника.

Стран свет све то не зна или га се не
тиче. Он долази на изложбу светску, коју
су уставоверни Немци иметком државним,
дакле општим подигли као монументат спо-

меник и доказ своје моћи, у намери да им
према страном свету послужи као лепак, на
који ће ловити симпатије и моралну помоћ
образоваце Европе; свет долази, али место
да отуда процвета онаки цвет, каквом су
се уставоверци надали, стеклоше сетаке „окол-
ности“, које ће страном свету показати, да
је све лаж, што су органи бечке владе и
уставоверне немачке странке у свет про-
туривали о стању те државе. Видиће да
је пустоловство, „швиндл“ морална основа
те странке и неће му бити чудо, ако све
што се са тог темеља буде дизало, не узима
другачијег карактера, но што је и сам темељ.

Томе је сад најгоднији тренутак. Уста-
воверни Немци нису могли бољег тренутка
изабрати, да се укажу свету у свој својој
вредности но што је овај, у времену из-
ложбе. Огледало вредности те странке пу-
жа нам се у виду борбе, која се распламтила
између двеју фракција те странке, између
такозвани „млади“ и „стари.“ Та је борба
врло карактеристична по каквоју елементу,
из ког се састоји данашњи претставник и
носилац државне власти у Аустрији, а води
се ни мање ни више но — око места у
бечком рајхсерату!

Агитаторна борба у уставним земљама
са свим је обична и природна појава, и тога
ради не би било за нас ничега занимљивог
у овој борби између фракција једне странке,
кад би се радило о начелу, као што
то бива у другим земљама. Али бечки
рајхсерат није оно, што је законодавно
тело у другим државама, т. ј. земљиште где
најбоље умне снаге улажу своју моћ за оп-
ште добро, где је грдним теретима и па-
тријотским жртвима, награда захвала су-
грађана и сопствена савест. Не, — ту је
законодавно тело извор материјалним до-
ходцима, то је велика лутрија, у којима се
праве велики „трефери“, и борба око за-
ступнички места у рајхсерату бечком значи
толико, колико борба око богате егзистен-
ције. Мало је који од данашњи матадора
уставоверне странке немачке у Аустрији,
ушао имаући у рајхсерат пре неколико го-
дина; ни једног нема, који данас не броји
своје годишње доходе на десетине хиљада.

„Стари“ су господари ситуације, Херпет,
Хопфен, Гискра, Кајзервелд, Шмејкан и
како се већ не зову, нису ради пустити из
руку дршке масни лонаца; Коц, Пикерт и
др. ради су да потиену „старе“ те да они
дођу на масну чорбу. Бар такоједна фрак-
ција тумачи намере и побуде друге. Главни
органи једне и друге фракције тако уда-
рају један другог, да је орган „стари“
„Н. слоб. Преса“, почела „младе“ (које
заступа „Дајче Цајтунг“) називати издаји-
цама земље!

сад у моди у Угарској. „Патријотизам“ — то ти
је Миша међу појмовима, као што је наш „Миша“
појам међу црквеницима; то ти је — све.

Ако си случајно Србин, а желиш бити „патри-
јотичан“, то ти предстоји грдан задатак. Захтева
ли ти посао да идеш у Пешту, не смеиш ићи на
пароброду првог кл. ер. привилегисаног дунавског
паробродског друштва, јер то није мађарско друш-
тво, а што није мађарско, није „патријотично.“
Као „патријота“ ваља ти ићи склопити мађарско
паробродско друштво и набавити му лађе, које ће
пловити по грађевинама, у којима ти живиш, на што
им да богме мораш дати и потребит трошак, ако
друштво не може да измogne, — или мораш чекати,
док се не образује само какво мађарско друштво,
које ће учинити што је нужно, да човек као „па-
тријота“ може удобно путовати; или ти најпосле
остаје — да идеш пешке. Истина могао би и на
коли пробади, али ту нема јемства, да пеш увек
моћи наћи кочијаша *Мацара*, а ако би кога другог
у невољи узео, страдаваће „патријотизам.“

Па онда: ако си као Србин случајно још из Но-
вог Сада родом или становањем, или из Сомбора,
Вршца, Кикинде, В. Вечерега и других већих места
у Бачкој и Банату, а желиш бити „патријота“, мо-
раш у свакој могућој прилици изнети вирну, спо-
љашње знаке твог „патријотизма“ на среду. Прво
ти ваља пред сваким животином, познавао га а не
познавао, на сва уста грдити Милетића и Суботића,
„Заставу“ и „Панчевца“, народну странку српску
у целини и појединим њеним члановима. Не чини
ништа, што Пеш се у таким приликама послужити

Ми мислимо да им можемо веровати, да
из лични себични побуда војује „млада“
фракција против „старе“, јер поред свега
тога, што су за начелну заставу „млада“
истакли не штин у, утврђење немачке на-
родности као господујуће над осталима у
држави, „стари“ пак „слободу“ (!) пре
свега, ипак им је и једнима и другима цел
и тежња једна и иста. Херпет хоће тако
исто хегемонију, господарство Немаца у
Аустрији као и др. Коц, и да није курул-
ски столица, или боље: да мандат у рајхсе-
рату за уставоверног Немца не значи то
исто, што и палата на бечком „рингу“, по
суштини у разлици начела, не би било
данашње борбе међу њима.

Да ће „млади“ подлећи, о томе према
сретствима, с којима „стари“ располажу,
не може бити сумње. Ал и то стоји, да ће
овим случајем уставоверна странка, у стра-
ном свету изгубити много од оног уважења,
ког је умела разним швиндлом стећи. По
словенску опозицију у Аустрији, да богме
да ће то само користити моћи донети.

— е. —

НОВИ САД 15. (27) маја

Тјер је дакле са 16 гласова пропао. Мак-
махон је за председника изабран. Побуне
никакве у Паризу не беше. Тако нам гласаш
пештански брзојав од 14. (26). о. м. који на другој
страни листа саопштавамо.

Смисао тога брзојава овај је. — Тјер је одма,
како је као републикански председник на фран-
цуску владу ступио, својим некако неразговорним
држањем толико пренеражених наполеоновца као
непријатеља, а и толико правих француских ре-
публиканца као привидних пријатеља против себе
изазвао. Тјерови ти непријатељи радише тако рећи
дан и ноћ, на врат на нос, да Тјера (само Тјера)
сруше, па макар за помоћи отачбини и уздржали
републику, само да другога на челу те републике
виде. Тјер им беше кост у грду, која их све више
и више дражаше, да ма на какав начин Тјера сруше.
Там француским републиканцима помогоше, као
што рекосмо и ти француски републиканци, многи
привидни пријатељи тјерови, те после толике
борбе у вервалској народној скупштини, са врло
маленом и несигурном већином срушише инако
тога мудрога, али не одлучнога републиканца
Тјера. — Не беше ту дакле ни искре од каква
уплива свемоћне петроградско-берлинске политик-
ке, цела ствар просто на томе стоји. Сва се та
замашна новост до искренућа свога врла једино
око особе Тјерове. Макмахон да је изабран за
председника, ту је само тјерова неодлучна поли-
тика помоћи могла. Тјер, даје присто те да је
пре неколико дана, пред гласање то, ову скуп-
штину распустио, на што га и најприснији начелни
пријатељи републике толико времена и тако брижно
привољеваху, и по новом изборном реду нову скуп-

кавом лажу; лаж две мање више, не претежу
много у „патријотизму“, о каквом је реч.

У ужим, приватним круговима, то ће већ бити
довољно, нарочито још ако додаш: како влада треба
„енергично“ (не чини ништа, ако баш и не знаш
шта та реч значи) да поступи према „ултрасима“
(само ту реч употреби, па се не старај; споредно
је, да ли знаш шта значи или не); како ваља ску-
хати имајсторисан уплив Милетићев и „омладине“
(ово нарочито општрим нагласком изговори) да
„умерена странка“ искочи на површину.

Ако ли ти је стало, да ти „патријотизам“ до-
несе какве непосредне корист; ако си гладан, а
уз то лећ, те те мрви поштеним трудом заслу-
гајти ужитак, а желудац би ти умео масне залог-
гаје сварити, само кад би их се дочепао, — ако као
„патријота“ желиш да послужиш „отаџбини“, те
си бацно око на какву службу; или ако си уман
и моралан банкрот по вредности карактера ти, а
по знану и навичи штриба, дрљало; или ако си
срећно профуљао што си имао, а ништа ниси за-
радио, те ти се све покретно и непокретно до-
бро, што ти се затекло из срећнијих дана, сас-
тоји из једних ваочари, једног керу и луде Ђуне
твоје, а ти посвети своје сиде државној служби
оно брање, за коју сабор вотира буџет без да
га специјализира, и од ког се не даје саборурачу-
на. У тој „патријотичној“ служби довољно ће бити
твоје способности, ма их никаквих немао. Главно
је да ти се у пасому у рубрици: особени знаци — може
с основном уметути: крајње безобразан, т. ј. ако
би дошва потреба, да се у том погледу званично кон-

штину сазвао, за коју би за цело цвет републи-
канске снаге у Француској радио, и у коју би ог-
ромна и далеко надмашујућа већина чистих и ове-
јаних млађих републиканских сила ушла, не би за-
цело данас на председништву француске републике
наполеонова маршала Макмахона гледали. Тјер
је дакле очевидно сам својом неизвесним начел-
ничким држањем и својом несигурном политиком
томе Макмахону помогао и оних му 16 гласова ве-
ћине извојевао. — И огрне ли се, ко што се ок-
ренути мора, политичко држање француских репу-
бликанаца, што око владе и око рада народне скуп-
штине настаје, тај је са 16 гласова изабрани пред-
седник Макмахон у оном часу са председничке сто-
лице лао кад мислио буде, да се на њу подиже. У
Тјеру дакле не губе ништа прави француски ре-
публиканци. И тек сад, кад са кунктатором (окле-
валом) Тјером, и његове неразговорне политике не-
стане, тек сад могу француски републиканци ре-
публиканске тробојнице своје слободно у вис по-
дивати, и са силним непоколебљивим поборницима
републиканске мисли у Јевропи непријатеље своје
ираве републиканске владе рушити. Једна и то
овлашна буна у Паризу кадра је у часу и ову
скупштину распустити и председника Макмахона
оборити. — А по приликама у Паризу само тако
може шта да буде. —

Највишим описком царским отворено је дакле
7. о. м. и друго заседање угарскога сабора. —
Први расправни предмет за времена овог сабор-
ског заседања расправља је буџета за годину 1874.
Министар финансија Бергапољи узео је први реч,
да о тој ствари говори. — Министар је у своме
подужем говору казао, да ће дефицит у 1874 го-
дини у отсеченом броју 31 милион износити. Није
сад, вели, време, да се о начину говори, како да
се тај дефицит редовним, или нередовним издат-
цима покрије. Најпре би се морали сви издатци
у свој опшности својој одредити, нека важија
питања решити, неке пенајлаже и сву ствар
условљавајуће околности на чисто довести, пак
онда тек, да се удесањ, најповољнији начин тражи,
како да се тај дефицит покрије. Једно би, вели,
могао он заиста још и сад одлучити, а то је, да
увиђа, да је дошло време, кад се коначно пре-
стати може, да се за сваку и најмању потребу
одма и посебан дуг диже, да се дакле одма за таке
малености нова дужничка писмена зашлебу која
Угарску догле довести могу, да ће се сва од са-
мих дугова састојати. Стварање тих посебних кре-
дита и све нових и нових фирма, које се све одма
одомабити и тако рећи акредитовати морају, даље
то вичито наплаћивање тих наших дугова, та не-
чита и сву нашу земљу из основа утамаљујућа ре-
довна порезна снага, то немало отплаћивање ин-
тереса, кад непрестано 75 плаћати морамо, ако
100 добити желимо — то нас све никакво добро не
води. Затим је говорио министар финансија о по-
реској реформи и о најудеснијем, најпрактичнијем
правцу у њој. Министар је ту нагласио нарочито,
да ће се порези према општим и појединим земаљским

статује истина. Међутим, тога не треба да се плашимо;
Угарска има своју уставу и патријотичну владу!

Јеси ли дакле претенциозан, славољубан или
тежиш иначе из ма каквих узрока, да ти се име
као „патријоте“ узозна и у „патријотичним“ круг-
овима по вредности оцени, наговештеним путем
моћи Пеш цел постићи. Тада удри у новине оним
духом писати, каквим би у приватним круговима
говорио. Пиши како народна странка има деструк-
тивне тенденције, разоравајуће тежње, како је не-
пријатељ државне целокупности, како Милетић
сваку ноћ донесе из касе народне по један мил-
јон форината, те се то већ до зоре нада на аги-
тације, како је Угарску продао Русима или Срби-
јанцима, или обојима и већ су му и менице у
депу, којима ће у Енглеској подићи новце; кон-
тракт пак сврху продаје те непокретности да је
и званично легалисан у новосадском магистрату и
то кад никог није било у канцеларијама, осим ве-
дугот бележника, који је баш за то сад и узео от-
пуст на шест недеља, да лаже може побећи у
месец; што си ти наравно ипак догучио, ма да је
потајно удепавано, и као „патријота“ својим путем
већ и „дотичном месту“ саопштио. Пиши како цео
„српски народ“ жели да се патријарх наменује,
„јер су права народа српског и тако застарела“,
ако си случајно поп, па прође министар просвете
и кроз твоје место, а ти брже к њему, па му то
и устмено кажи. Што ће он отуда видети да си
ти овчији (...) то не треба да те тушира; главно
је да ће се осведочити, да си „патријота“, те си
свакојако своју цел постигао.

ПОДЛИСТАК.

ПАТРИЈОТИЧНА РАСМАТРАЊА.*)

(Част прва)

Да ти на просто растуцаим драги читаоче,
појам „патријотизма“ како је данас мода у Угар-
ској да га ваља схватити, морао би те опоменути
на познату анегдоту о „Миши црквенику“, о оном
„Миши“, који пади кадила и жеже свеће, чисти
цркву и паје иконе, звони и клепа, додаје попу
кадионицу и износи налобу, носи трећи тас по
цркви и држи сребри послужавник, док пона навору
додаје; који савија и разавија облаке, који туца
лед за град, који чисти звезде, који на измене
свида месец, да на његово место обеси сунце и об-
ратно, скида сунце да обеси месец, који грми и
цуца громовима, сена муњама и пролива дажду,
који навлачи дан после ноћи и ноћ после дана —
једном речи: морао би те подсетити на тог познатог
Мишу црквеника, који све ради; „све Мишо на
Мишо“, као што се сам јадикuje, кад угроби тре-
нут два, да се од тог силног посла и напора одмори.

Кад привољеш у намет ту анегдоту, коју си у
полак заборавио као и ја, онда Пеш добити јасног
појма о нејасном појму „патријотизма“, какав је

*) „Част втора“, од посматрања ових стига нам је, сигурно
поштеном кривицом, пре него ли „част прва“; међу тим
господињу „Родољубу“ неће бити неправдо, ако му „Част
перву“ „патријотичних посматрања“ његових уверствено и
посае, второе части“.

потребама тако сарамерно удесити, да ће целокупна земља неку изненадну благодет од посљедица изведених те пореске реформе осетити.

У буџетском владином предлогу за год. 1874. узет је за основу буџет од 1873. По томе би било највише, да поједине поште тога буџета оде навађамо, и можемо се ограничити, да само поједина отступања првог и другог владиног предлога изнесемо. У закључним бројевима буџета од 1874. ови су се резултати у заједничким потребама показали:

Редовни трошкови 1873.	207.195,574 ф.
" " " " 1874.	210.265,303 ф.
потоме дакле у год. 1874. више за	3.073,731 ф.
Редовно покриће у год. 1873.	203.468,925 ф.
" " " " 1874.	207.840,468 ф.

потоме дакле у год. 1874. више за 4.371,543 ф. Редовни трошкови од године 1874 показује по томе дефицит од 2.424,835 ф., који је савршен са дефицитом редовних трошкова од године 1873 (3.728,647) за 1.297,812 ф., већи.

Изванредни трошкови год. 1873.	43.084,267 ф.
" " " " год. 1874.	43.298,318 ф.
Изванредно покриће год. 1873.	6.278,148 ф.
" " " " год. 1874.	7.161,975 ф.

Тако је дакле у ванредним трошковима год. 1874., дефицит већи 669,776 ф. од дефицита тога у години 1873. —

„П. Н.“, не види никаква напретка у буџету 1874 год., према ономе од год. 1873. — Истина да се је оде и онде уштеђивало, али толико је тиме опште зактевана и права цел земаљске штеђе постигнута, да се ни издалека казати не може, да је начело штеђе очувано, да је коле систематски ред извађања тих општих начела одржан. Дефицит је још увек 31 милион, и кад се у овом часу положај јевропског новчаног стања у обзор узме и добро се премери, да се опет нов кредит за покриће тога дефицита створити и отворити мора, онда се боље утешити не можемо, да је тај дефицит, смотреном и мудрошћу владом обојен, и да га дакле земља много лакше сносити може, да ће се те суме на инвестицију употребити, које ће посље плодом урађати. Министар је финансија изрично назначио, да 75 надати морамо, док 100 добијемо. Но жалост је то, кад тако што сам министар земаљски, сам управитељ и руковођа земаљских новчаних и свакодневних материјалних иметака, говори, кад и он сам само траги-комичну страву нашег државног иметка наглашује — место да он барем најпреча и најлакша сретства проналази, којима би се то опште зло, што нам изнемогу земљу већ од толико времена притискује и гвави, од ње оклонити могло. — Ни „Реформа“ не налази никаква побољшања у мађарским финансијама. „Дефицит за дефицитом“, вели „Реформа“, „та још нисмо на чисто, како ћемо у понеким деловима буџета у будућој години 1874-ој испаста, а већ спомињемо једна и сваком немала сретства, како ћемо дефицит буџета од те тек долазеће године покривати. Занета жалосно стање, да се жалоснијим назвати не може. Дакле и опет 31 милион дефицита! Па о каквом се онда побољшању нашег финансијског стања говори ти може. Једи то дакле задаћа и дужност земаљског министра финансија, да само јадно стање ствари, јадне земаљске финансије констатује, а да никаква сретства, којима би се томе јадном стању доскочити могло, не проналази и кући не предлаже. — Министар озвучи опет стару песму, уз коју нам се тужни звуци на срце спуштају: да је доходака увек мало, а трошкова увек много, које нам само тај доказ у руке пружа, да је наша администрација на свету најтрајавија.

Дописник „Daily Telegraph“—а код руске војске, која војује на Киву, у своме последњем писму наше ово: „Овде и у престолници много се претреса

Деси ли се случај, да си „политична личност“ и да те је који срез или која варош послала у сабор за свог заступника, ту ти је таман прилика, да свој „патријотизам“ изнесеш да светли, као каква багрена тепсија. Кад је време, згода и потреба, да узмеш у заштиту земаљски закон и право народа из ког си поникао, против какве самовоље и обести владине, или ког њеног органа, а ти устани и говори: како има у твој народу непријатеља државе, има безавесних агитатора, који преце народу, да се не угледа на узор-Србе, Вуковића и Дамјанића, пак ћеш видети, како ће ти сви патријотични кругови признати патријотизам. За награду међу осталим, можеш одмах постати и председник какве банке, а банка тек знаш да је новац као и други новац. —

Можеш и бутати онде, где би ти по позиву и положају ваљало говорити, и то по околностима може бити „патријотично“. Али свакојако не заборавај, да није још довољно, ако си само ти „патријота“. И жена ваља да ти је „патријотична“, ако је имаш, и деца ваља да су ти „патријотична“, ако их имаш. Цела кућа мора бити патријотична ако је имаш, иначе ниси прави „патријота“. У кући ваља да збориш само „патријотичним“ језиком; библиотека не сме ти имати друге књиге, до „патријотичним“ језиком писане. Док си ти у грми, где ти цигани не смеју ништа друго свирати до „созат“ и „чардаш“, дотле ваља да ти жена штудира политичну ситуацију, тенденцију партијске борбе у унутрашњој политизи, јер је то задатак њен, и што иначе не

судба, која ће најпосле имати да постигне Киву. Каже се, и то подпуно праведно, да би се морални успех читаве војне потребе, кад би се квантито са свим напустило. С друге опет стране искусни официри доста основано наводе, да би остављена посада од два или три баталиона изложена била извесној пропасти, чим би остала војска кренула се. У свему ја тако мислим, да ће војначелиници остати при својем првашћем програму, а тај је, да се Кива на два или три месеца поседне како би се распрострањо страх међу домаћим житељством, а после тога да ће они својим прикупљеним војним силама заузети Кунград, који лежи недалеко од ушћа Окуса између реке и јужнога краја аралскога језера, а удаљено је од Киве 197 миља. Корист таквога положаја, који овлађује Окусом и одржава саобраћај са аралском флотилом, тако је очевидна, да не потребује разјашњења. То још није све. Ставиши тако ногом Кива на врат, Русија једним ударцем руши непријатељски утврђ, који је за три века осујељавао њене планове и сметао њеном продирању. Од оног дана, кад оно кнез Черкаски и његови људи на обалама аралскога језера бежаху издајнички насечени, читав ток источне историје довољно је посведочио стару пословицу: „Кад се пустиња пуши гори у Киву“. Многа почињена недела на руској међи, религиозна војна Бохараца у години 1866-ој, буне у јужном Туркестану четири године кашње, издајство Кулдже и Кокана, покушај више стотина киргизских породица у почетку ове године да се изцеле са полуострва Мангитлага, туркоманска налетања дуж долине Атрека мес. Фебруара, грознице државе каната — све то има се приписати Махмудаву кивљанске оазе, од ког долажаху сви вли савети и сва недела.

ПРЕГЛЕД НОВИНА.

(О берзанској кризи) пише „Пешти Напдо“ од 20. о. м. опет следеће редке пуне јадикована: „Положај новчана тржишта није се ни најмање побољшао. Из Веча све једнако долазе гласови, који приповедају о новим стечајима и ликвидацијама о бегству банкира и равнатеља, о самоубијствима и улчаним изгредима, а референ њихов увек гласи: јавно мњење се умирује, криза попушта. А не само поједина извешћа Берāju ове фабрициране гласове о побољшању стања у лаж, него и онај тренутни страх над непредвидимим изласком кризе не да копрен ухвати наду о бољем прекрету. У опће најпречи је назор, да ће „bankeroti en masse“ доћи текар онда на дневни ред, кад се буде потанко знало, колико „makler i börsenbanka“ буде принуђено, да ликвидирају или да пријаве стечај. — Уз такво неважно пропасти извргнуто стање бечкога тржишта, дакако да се ни Угарска као што ни главни град Београд, не може ослободити испод притиска одношаја, које је криза створила. Обртност и трговина већ неколико година назадује у нашој домовини а трговац и обртник, гдегде и поседник и то не само у великим, него и у малим градовима бацаху се на спекулацију с напирима.

Највише бечки а и много домаћи банковни подuzeћа натерали су „гшептирање“ до степена страсти, а сада многобројни обртници и трговци, морају на берзи пропасти. — Осим тога је пребрзо паднуће сви вредности и наше финансијере, који су се преко своје силе у подuzeћа упуштали, бацило у велику неприлику. Један богати пештански бачвар, члан подuzeћа за кулпу крајишки шума, бацно се синоћ у Дунав. Падаће цена дуга, које је он на велико марњеско тржиште произвађао, те надошавша криза, упропастила је његов огромни посао, и њета довела до самоубијства. — Исто тако ради помањкања капитала, морала је једна пештанска уредовница ликвидирати а исти удес погодио је и пештанско „maklerbank“. Дотајца пештанске по-

би никад свет дошао у прилику да прене од смеха; читајући пре кратког времена у „П. Лојду“ телеграфску вест из Новог Сада: да су патријотичне госпође новосадске обдариле Андрију Флата сребрним бокалом, за заслуге краљу и отаџбини учињене.

Тешка је задаћа то, данашњим даном одговорити свим захтевима „патријотизма“, али са довољном порцијом мудрости и дрвоитости, поред енергије, и то се да постићи. Краљ је, пак сад изгубио једно своје право, да сам награђује услуге које се њему учине. Отоу му га је „патријотизам“ патријотичних новосадских госпођа, а ја сад чекам да се узину сви други ордени, а да их замене „патријотичан“ — бокал. Министар уз краљеву особу такође је излихан услед овога догађаја, и мораће дати оставку, по што му његов посао присвајају „патријотичне госпође новосадске“, које и без њега имају ко ће им предложити људе, које ваља ради њихових заслуга за краља и отаџбину, наградити — бокалом.

Ја предлажем, да се новац, који ће се од сад уштедити отуда, што се не ће издржавати министар уз краљеву особу, употребити за „патријотичну“ цел, и то: да се купи једно бечко огледало „патријотичним“ новосадским госпођама, које деле те нове ордене, да виде како су лепе, кад се баве с таким стварма, које би им могле пасти у круг радње тек после дефинитивно изведене еманципације женскиња.

Е, али главно је да смо „патријотични“.

Родољуб.

дружнице бечке народне банке извршила сеје овамо рачунајућ и она 4 милиона, која су неки дан као помоћ послана била. Свега сумна остаје још на располагање 2—300.000 фор. лонбарда. — Подружница ова примила је већим делом менице особника по оне новчани завода вратила је натраг. Надамо се, да ће се учинити корапи, да подружница може наставити своје пословање толико гледе економтиррања. колико и примања валога.

НИКАКВА МИЛОСТ ГРЕШНИЦИМА.

Давно жељени и очекивани обрт мађарске политике према нама може се сматрати као посљедица Ристићевог путовања у Беч, за којом ће по свој прилици наступити „искрени пријатељски одношаји“ наше мађарске владе према суседној Србији, којима се вечност ил бар трајност истина проричати не да, али који могу од великог утицаја и по наш положај постати.

У колико је зближење Србије Аустро-Угарској добродошао повод, да мађарски државници „ретиду“ засвирају, у толико више дужи основ тој побуди угарске владе у самом нашем народу, односно у његовом држању за свевремене комесарисања.

Ми се заиста — ако нам је збиља за леђи — можемо ма и тужном успоменомипак с поносом осврнути на то време модерног папосања, јер смо имали прилике уверити се, да је наш народ у тим данима невоље знао и умео сачувати понос и одржати достојанство своје, да је и на муци јунак остао.

Што је било измета и кузавице, што је било и таквих, који се до скота понизише и „силнога“ у скут љубише, то су изнимке, којима међу нама важности нема, јер су и као такве са свим редке; и зато не могу мутити чист и дичан глас о свети и мушком држању нашег оностраног народа, који се данас на развалинама силе и самовоље разлеже по свима нашим и туђим крајевима; и налази одзива у јуначким срцама васколике Србадије.

Данас смео смело рећи, да смо осветлили образ нами и браћи нашој, умним радом и свестним држањем својим, као што у своје време учинише јуначки Бокељи британком Ђорџом у десници.

После оваког сребрног исхода наших заплета, време је да се запитамо, шта ћемо с онима, који на нас зло навукоше, и који нама јаму ископаше.

Време је да се запитамо, шта ћемо с одродима, издајцима, пеоновима, адлатусима, ревизорима; шта ћемо са „предводитељима денунција“, денунцијантима, шпијонима, бургијашима.

Шта ћемо са населим ирегским штакама, и са силним паразитима, са тужитељима и подстрекачима, шта ли са плашљивцима.

Шта ћемо с „нуз тарабу“ наименованом новосадском општином — шта ли са узор-званичницима и општинским и краљевским.

Шта на последак с „новосадским владиком“ који је мимогред буди речен: *непосвећен*, ал не у тајне шилетгарских својих колега.

Кад погледимо ову прну страну нашег друштвеног живота и политичног положаја, морамо се неотице ужаснути, ал и смисловати на све те продане душе, на све те Ђон-образе, на све те мекушце, дукаташе и форинташе, који интерес народи у свом сопственом интересу гледају, који благостање народа по својој благоутробљу мере и оцењују, и који народ с једне стране само за сретство сматрају, које ће их на висину подизати, па ма то и вешала бије; — јер ако их кајање и клетва народва и неће постићи, то их опет грижа савести — ако је имају — мора до гроба пратити и у гроб заронити.

Опратити им, било би више нег што се и мислити може, а и бил могао народ онима опростити, који му обичаје исмеваху, који му најдичније синове каљаху, који му православље и пр-

ОДЛОМЦИ ЕТНОГРАФИЈСКИХ СТУДИЈА Ј. П. КОЛА.

1. ИЗРАЈИЉАНИ. (Жидови Чивути, Јевреји.)

Тешко да има народа, чија је повесна тако лага и чиста, као повесница израјилског народа. Израјилђани написаше своју повесницу бистрим и вајкадашњим историјским духом традиција својих колена, и оставише потомству своја прастара писмена знамења на најчудноватији начин. На две хиљаде година пре христа живљаху с ону страну Јордана на штепама месопотамским под управом свог емира Аврама, (оца мношине) мало колена, какви је онда у Арапској врло много беше. Кнез пастирски Аврам и његови не разликоваху се с почетка од остали арапски пастирски народа ни у мишлењу, ни у говору па ни у самим физичким својинама. Само у религијоном мишлењу и обичајима почеше се Аврам и његови наскоро од своји суседа разликовати одлучивати. Аврам мора да је био врло побожан и бистроуман човек, дубоког религијоног чувства и пророчког духа, и тим онда над свим својим саоташвеницима, савременцама узвише. Он је веровао у јединог невидимог бога. Он је установио савез с њим, одбацио и истребио „тисјача и мношества“ и све вајане преставе божастава. Он је обрвати и сачланове своји колена у то мишлење и навео међ њима за знак обраћења неке церемоније, или неку врсту крштења. И опет не беху Израјилђани по пореклу само особити народ, но шта више и нека религијозна секта међу Арапима. Да је Аврам као и Мухамед витешки и победоносно живео и да је он говором и мачем све остале пастирске народе у свом оташтву у своје веровање обраћао, то данас не би никаква изузетног и особитог

кву понижаваху, који најпосле и њега самог продаваху у атар својој госпоштини и своме увесељењу.

И мрзити их не може, јер је мрља противност од љубави, па би се могло узети, да су икад заслужно уживали подпуно поверење народа.

Не остаје ништа друго, већ презирати и сама имена њива, а гнушати се и забављати додир с њима; па и онда, ако се буду на прави пут одали и покajaли, не треба им веровати, не треба их примати.

Рачунали су и рачунају они и данас на милосрђе народа, јер врло добро знаду, да је народ милостив, и да ће ма и највећег одрода, кад се покаје, као блудног сина натраг примати и помилувати; — и кад све жиде попуцају, и ни одуда печене пехе не усадају, доћиће они народу, да кору леба траже, — понизиће му се као што то чинише сваком другом и служиће му до „бољих времена.“

Па онда — опет у „Турке.“ — И баш зато, што ни добро ни зло стање оностраних Срба није трајно, већ зависи од спољних утицаја, и што опет могу наступити дани комесарства, треба да нам је девиза: „никаква милост грешницима“, — да не дођемо опет у положај, да се на „наше“ жалимо, а њима да не дајемо повода, да нашу добродушност и лабожност насмејавају.

Само тим начином можемо ограничити имете на садањи број, и предупредити да се из нових поколења рекрутатују. —

Данашње доба енергично ниште „примере“ — немојмо га одбијати; — и тако је на реду да се и изроди унаше народним понашањем, ког су толико пута својим понашањем изненадили и ожалостили.

У В. Бечкерку 1 маја 1873 а—а

ДОПИСИ.

— ј — Ириг 10. маја. У понедељник 7. маја у ванредној одборској седници, коју ерески судица заказа, измрчи исти својом руком онај закључак скупштински, којим је посланицима бившег преображенског сабора поверење изречено. За што се тако доцван то јуначко дело код нас не само у Иригу, него као што чујемо у целом Срему извршује, и за што није још онда учињено, кад је судица Рогоулић у Вуковару мрчио, то би нам најбоље могла разјаснити висока влада загребачка. Ово наређење речене владе јасно показује, колико вреди нагода од 1868, која нам у црквено просветним стварима неодвину самоуправу гарантује. Међу тим држите и мрчите колико хоћете записнице, али оно, што је у срцима нашим уписано и урезано, ни гдџ избристати нећете. Таким поступцима не умирују се духови, него се још већма будражују.

Уједино је забранио судица Јанчо у будуће такве закључке доносити, јер вели, да не спадају у делокруг првенце општине, на што му је одговорено, да ова општина није се ни гдџ ни дошла оних ствари, које се првце и школе не тичу, а што је као првена општина изјавила посланицима првенце народног сабора поверење, то је баш дело, које се првце и школе тиче, и које не заседа ни у закву политизи. Ово су потрагушнице г. барона Мајтевића, кога сад мађарски народ као спаса и избавитеља домовине слави, јер није шала ући у траг толиким заверама, које су се непрестано врле и бригу задавале пештанској журналистици, но која сад већ почиње бацати се каменом на ону „прну клику“, што је тако пред светом обрुकаше. А и наши „православљаци“ могу задовољни бити са резултатима комесарства, јер добише оно што заслужиху, т. ј. презрење и гнушање народно. Но доћиће дан одговора и суда, кад ће клетвеници, денунцијанти и самовласници морати дају народу рачуна за своја црна дела, за своје позоре које починише. —

израјилског народа затекли. — Ал њему доста би да себи и својима монотеистичке религијоне назоре у својој чистоти сачува и небеске варнице потицама и роду своме остави. —

Тим створивше они опозицију за друга семидеска колена; оделише се од њих, навизаваху се да на њи, као на неизабран господџа народ гордо погледају; беху од њи омет непријатељски шибани, и почем тако у себи изузетно цело сачињаваху и особеној судбини подлегаху, то се створи у њима мало по мало особени физички тип, особени језик, измењени и нови обичаји, особени народски карактер.

Потомци аврамови посташе својом религијом и својим веровањем од једне секте различан народ: од својије семидесетије сродника, Арапа, Финијана, Халдејаца, разликоваше се најпреименом Јевреји т. ј. онострани, јер они најпре с ону страну Јордана живљаху. —

Дабоме, да то беше природно дуготрајан процес. Јер дуго времена још после Аврама живљаху они по очинским обичајима као пастири у крајини и плодноним пољима јорданским и извише токо је још као номади у Египат, где им фараонову земљу Гозен или Гезен на дрвеним мору особено пашњаке и ливаде дадохе. —

Долазак Јевреја у Египат и четристагодишње бављење њино у њем најпре и најпре поможе, да се народ од свог старог проташтва и номадских обичаја својих удаљи. Кад их после Мојсија опет натраг одведе, не осеаху се у те мује Велујинија као код своје куће, но чезнуше шта више и — боловаше за славним грађанским животом је-

У Срему се сада нај више говори о поравнању између Хрватске и Угарске, које се у Пешти углављује. Сремци желе поравнања, али само таково, које ће осигурати животне интересе народне, и које неће достојанство земље и народа понизити, доуланске мере неће. Сремци задовољити, премда се и такових тицају они, који се у галу разних безакоња налазе, и који се ма каквог поравнања боје, знајући, шта их може постићи, кад се заштителма њиховим столица измагне.

Ти својевољника и самовласника, што их у Срему имамо, нема зацело ни у оној јадној Босни, но између свију заузима прво место наш пристав Фрушић, кога ћемо дела самом сабору земаљском приопштити, нека посланици и остали свет види, кога за судију поставише, и кога нека виша и нижа господа у заштиту узимају.

До доласка овога човека беше код нас између грађанства највећа слога у народним стварима, али од како он дође, под уговором, да створи у иришком срезу таковану владину странку, поведоме се неки слаби људи и повероваше његовим ласкавним речма, но кад видеше, гуд су загазили и шта се с њима смера, напустише га брзо, и сад се та тестица састоји из 4 — 5 људи, који ради општински рачуна под истрагу подпадохе, у ком се друштву и наш засад наметнути свебеник отац Спиридон налази. Овај да силом против закона без избора постане у Иригу парохом, и г. пристав да се одржи на својој пошти, и да за учињене услуге и даље поступи даћају се свакојаким средствима, само да до своје цели дођу. Депутације, и деуницијанске тужбе шилаше у Карловце и Нови Сад, само да ту црквену општину растерају, која им је кост у грлу. Особито у турском благу знајућу свет све новим и новим гласовима, који онолико одговарају законима поштења и истине, колико људоджери одговарају законима просвете и човечности. Тако тај иришко-ердевички, ерменско-вуковареки дописник нападе и нашу занатлијску задругу, коју је пре преузео, а сигурно за то, што задруга одби понуду његову и његови једномисленици, која се у том састојала: да их задруга за љубав 20. фор. за почастне чланове изабере. Они куцају свуда на вратима, на кад добију корпу, онда ударају у грдњу и сваковрстне лажи. Тај лажљиви дописник, који се одавно попео на трноскоје лажљиве богње Птије, изненадио је свет са једном гакста пуном сензације новости, а то је, да је код г. пароха Јовановића држана позитивна конференција, на којој између осталих беше и г. професор Сандић. Такав натковлук може само онај измислити, који је сам нитков, коме је савест нечиста, те се и сенке маше, и који је у души и срцу тако покварен, да би га ваљало као отрога из друштва људскога искључити.

Јошт нешто. Чујемо да је наша консисторија закључила за капелана овдашњем пароку Лукићу богослова Месаровића, а опћина ова нити је питана нити зна за то. У закону јасно стоји, да се пароку само са сугласијем опћине може дати капелан, па зашто се консисторија није закона држала, то нам је непознато. Мало је дакле, што се хоће овој опћини силом против закона без избора да наметне трећи парох, него јошт намећи и капелана против закона и воље опћине. Опћина ће ова већ знати путем својим потражити своје право и неће претети, да се онај закон гаси, кога је сабор донео, а Његово Величество санкционисало, и који треба да је сваком светиња.

Н. У Мољу 8 (20) маја држана је скупштина пол. општине, где је г. Алекса Докић представник изао рачун од наших изасланика, који су у ствари патронаца 16. априла о. г. на ађанској скупштини били, желећи знати како су се владали.

Последња се овака показала: Г. Сима Карака-

патским, или, као што бесеђаху плакаше за пуним и мреним лонцима јегипатским и оставише нас скоро опет номадски живот и под предвођењем Исуса Навина допреше до јужни крајева Сирије, до земље кананске. — Они поделише Канан међ собом, помешаше се она са заосталим још посље грвава освојења силним праобитаоцима кананским, занимаху се и живљаху и ту од земљеделства, виноградарства, заната и вештина, које понављаше у Египту научише, а нешто и одзачени Кананиана попримаше. — Од Мојсија, свог најближег и највећег верепоборника, религиозног реформатора и законодавца после Аврама, добише они за те нове одношаје, за које их он определи, удешен устав, коме је језгро стари монотеистички аврамов напор и који се из тог до разгрвате и сталне хијерархије са различним и особним законима разви.

Скоро 400 година живљаху они у земљи кананској под витешким и ратоборним главарима, који се обично судије зваху, и прастијаху неистрпиво брже, снагом и богатством. То беше прво јуначко доба израјилског народа. Ово године 1080. изабраше услед неке побуне против попова, краљеве, који се наскоро као владаци од других источних народа сјајношћу, неограниченом влашћу и славом ратоборства одликоваху.

Под краљевима Давидом и Соломоном од прилике 100 година посље Аврама достиже израјилски народ врх своје силе и снаге. Он владаше тада над великим делом Сирије и Аранске до Беуфрата источно, и западно до Египта и до обала средоземног и црвеног мора.

(Наставље се.)

шеваћ бележних, он се са свим по упутству општинском владао, које се у том састојало, да свака пол. општина за себе буде патрон своје р. католичке цркве; да се свака обавезује у оној мери на њу трешити, у којој је мери досад држава трешила, и да задржава себи сва по закону припадајућа јој патронатска права.

Г. Варга Михаљ плебанос и г. Пулхард Јанош биров, они се нису инструкције држали, него су се на ађанској скупштини придружили онима, који су желели, да се из дистриктски добара направи један фонд од 150000. ф. а. в. који би се морао — ако та добра толику суму не изнесу — разрезом на дистриктске становнике поунити; с тим фондом да р. католичке општине располажу, а пол. общт. да немају никакви патронатска права.

Услед те изјаве захте г. Алекса Докић, да се г. Варги Михаљу и г. Пулхард Јаношу изрази од општине неповерење, и стави уједно писмен предлог за одлуку, у коме је ово главно: „Почем су поменути два изасланика својим некоректним владањем и гласањем на ађ. скупштини томе допринели, да су они у мањини остали, који су за молски предлог били, то да општина њихово заступство на поменутој скупштини за ништаво прогласи; почем је даље осим ове недосједности, јошт такви примера било од изасланика други општина, који се такођер немогу као законити сматрати; почем је такође и сам г. поджепан изразио се, да је он могао — у место што је у ађ. скупштину дошао — од места до места ићи и мњења разни општина покупати, гди онда наравно неби могла разна места и терете без права на врат товарити; то онда да општина и закључке ађанске скупштине као неважеће прогласи и „рекурсе“, који он написан етано меће на в. министарство богочести пошаље“.

Граја је била велика, Мађари нису хтели ни по што те предлоге усвојити, него захтевахте, да се само престо узму на знање; поменути два изасланика страшно се нађоше увређена; доказивања је било свакојаки у оба два језика, која су се од противне стране разумевала као год при зидању вавилонске куле, али кад је дошло до гласања, противу кога су сви Мађари били, опет је Докићев предлог са 17. противу 14. дакле са 3. гласа победу одржао, и тако ће се рекурсе на високо министарство послати.

Што се могло то се учинило, какве ће последице бити не знамо, али држимо, да је дужност свакога — који своје народу није непријатељ — у границама закона и правде отимати се. Да се тако у С. Вечеју радило, кад се са државом оискупила вању јарома погађало, неби сад Срби римо-католичке цркве и плебаније без икакве накнаде о своје трошку издржавати морали; али шта знамо, кад никако не можемо да се наше старе немарности одрецимо; њи неколико од стари, тако звани господски фамилија, ти обично хоће да су у свакој чорби мирођија; они као синови среће имају природни, наследни ауторитет код наши тежака; нас да га на добро свога рода употребљавају, ко би и речи проговорно! Та ми би се сви јошт радовали, и њима се дичили, као што се Мађари са својом ваљаном аристократијом диче, али код нас је са свим противно: Овакови људи као год у пркос, ни најмањега чувствва немају за српски интерес, али се зато опет дају у сваку одесудну скупштину бирати, и у место да својом високом научношћу, ону ствар која им је поверена са свима могућим силама бране, а они се обично са својом немарношћу, пузењем, и климаче главе на штету свога сиромашног народа противнику умљивавају, те или терете примају, или права напуштају, без икаквога пребадињавања савести; а кад народ и његова права упропасте, а они се и невинти чине: „ни лука јели ни на лук, мирисали“; и још ако им се равнодушност, да не рекнем издајство пребади, онда триста чуда и покура! онда су кадри викати и грдити да се све чудити и сами себе запитивати морамо, да ли су то она иста господа, која су онда кад је требало дерати се, као водом заливена Бутала!! Ето то вам је од прилике карактеристика нашега дистрикта, а тешко те и киквидски од те исте болести не бољује!

На ађанској скупштини пала је наша ствар; али нам није толико жао што је пала, колико нам је жао, што је онако срамно, онако скоро без икакве срдачне обране од стране наших високонауучевања пала! Како се нису могли угледати на р. католичке плебаносе, који се све отимаше, који ће пре говорити и своју себичну речитост на видик изнети; или барем на цивилине Мађаре, који и онако неправедну ствар у хатар своје цркве заступаше, а шта би још било, да су у нашем положају, како би се тек онда заузимали?!

А наша српска господа, жалосна им веба! како су се они владали? ово како: Ђуте, пак опет Ђуте, пак испрестано Ђуте, догод тебе гледаоца муча од срамоте и јада неувати, и то је онда у њиховом језику обраћа и заузимање; а кад дође до гласања и удагања протеста, онда се крају, онда шивере, онда врдају очима! неки држе с Мађарима, а неке мора српска публика да тражи и наговара, да протестирају; а кад већ немају куда, онда као осуђени приступају председнику и нешто му прошаћу, које после публика нагађа, да ли је протест или није, и ако јесте, то се онда зове „шапугајуће протестирање“!

Овако шеретлува то је ретко доживити, јер се овде у целој својој слави и лепоти појавио; јошт

да није било г. Сима Каракашевића, који је и душом и срцем све и сва употребио, да нам ако ништа друго, а оно барем наш образ сачува, и да га није по гди који колико толико подпомагао; а по оним другима, Бога ми, какав странац морао би држати да су Срби саме слуге понизане, и да су у свести и у одбрани својих права чак и иза сами Словака натраг заостали.

Из Сентомаша јављају, да је и тамо 8 (20) маја скупштина држана и да се закључило рекурсе на министарство послати; из Турције и Феудварца јошт никакви вести нема, премда су се и они обећали рекурirati.

† Банија на Николици. Погледа ћу и овај пут на наше школске одношаје, премда се ничим добрим похвалити немам. Горе иза горет. Зимушњим дописом надали смо се, небели се когођ одазвати љијеним гласом на наше школе. Очекиваће и жеља прође и тај пут на лијо. Нико ни мукајет. Неко се закљонио „монитором“, неко „манџиом“; неко натучо камилавку на очи и на четир ока не види, а они опет у свили и скерлету оладнили за оним, што је и њихово српско, јер ко ће што о Српству и српској школи главу развијати, кад је њима дао народ красне палате, лијепу рану и богату одјећу; дакле нити ко осјећа нити ко види, да је путем зло пошло и правце ударило на Србина, ће се гођ за њна и чује. Доље код вас видимо, ће се још одупирете неком баруну, што но наше црквено-школске објине и школе на сваковрстне мучке меће, како но веле: баш мађарски! Као да је он додијао. Нама нису у лицу послали баруна, као комесара, нас муче потајни комесарићи. У чиновничкој одјећи в. а. фенроку“ (тако наш Србин са села рече милитарском капуту) показују нам се пријатељи, јер им ваља слушати што госа заповједа и казују нам, како нам жели влада олакшати „школство“, уверавајући нас, да ће се српска дјеца српски учити, а све у плану, да нас за пучке школе оману и задобију. Но неће усјети уверавамо их. Ласкање и заваривање већ је само по себи за нас заворно, и нашто ласкање и придиковање. Српски народ одборен је здравим разумом, зна ће што је за њега и напредак школе српске најбоље. Начин се такав употребљава у приватном одношају, у службеном се још по милитарски заповједа. Црквено-школске опћине немају права, ни гласа о својој школи одлучивати.

Дубичка опћина изјавила се за српску школу. Она има свој фонд и ново своје школско здање. По рескрипту на школској уредби, која је народу од негдашњи сатнија као санкционирана наредба публикована — расписала је стечај на управљено учитељско мјесто. Уједно расписало је и школско вјеће. Учитеља од црквено-школске опћине изабраног неће приповијати, а напротив учитеља свог ће и силом намјестити. Тако се бар наглашете. Председнику црквене опћине и свештенику, прети се и затвором, приватно, а службено ће севаљда извести. Учитељ српске дубичке школе примио је неко време плаћу од опћинског уреда, сад се црквено опћини „строго“ заповједа за повратак издамс плаће, као да су ту плаћу Турци Дубичани, а не Срби платили. Најпосље дубичка опћина протестира за насилно узимање плаће из црквено-школског фонда, и обраћа се на српски митрополитски школски сајет ради заштите. Тако се поступа са дубичком опћином, а ево како се у Јасеновицу на поучавању наше српске школе ради начином насиља.

Управо мајор Бух дошавши у Јасеновац, дозвоа је у опћински уред председника црквене опћине Дедовића и још једног члана црквене опћине и објави им већ готову одлуку за школу, по којој ће дјеца женска поћи у досадашњу хрватску школу, а мушка у српску, а обе ће поднасти под управу одбора пучки школа. Председник Дедовић изненађен таквом одлуком, опирао се тој једностраној без самвољења црквене опћине издајој наредби, наводећи: да је српска опћина без ичије помоћи својима прилозима фонд подигла, одгуд српског учитеља и школу издржавати може. Опираше то није имало саслуха, влада зна шта ради, а то ће толико рећи: ви сте Срби стекли фонд и школу подигли, али фонд и школа није више ваша српска, већ „пучка“. Срби немају више права у својој рођеној школи. За заслуге народа српског не треба му његове школе. Тако ми стојимо са народним правом у сред земље, за коју је толика српска крв заложена!

Недавно је добила наша дубичка и брђанска опћина, у след изјављене жеље за српску вјероисповједну школу, службену објаву од генерал-команде: да се сад за вероисповједне српске школе ради и по свршетку тога питања добиће одлука. Одговор овај још би некако наде за наше српске школе у забринуту душу улијевао, кад би нам се казало, ко то за српске вјероисповједне школе ради. Зар авијазски школски сајет у Загребу? Земаљски школски сајет загребачки нити има права, нити је овлашћен за српске школе сајетовати се. За српске школе властан је сајетовати се српски народњи сабор. Суњмамо дакле да се ту о користи и напредку српски школа урадити намјерава. И по том је већ сумњив благовјешћени рад, што сена наше српске школе навалило намештањем учитеља преко воље и права избора по рескрипту, који је у начелу за српски народ у крајини одобрен и објављен и подвргавањем српски школе под управу од-

бора пучки школа. Мрке капе, али биљеви. Тако је богме!

Повратићемо се још на некакав допис зимушњи „Обзоров“: „Српство и Хрватство“. Далекое је од нас намјера, братску слогу и узаймно поштовање вјеђати, почем знамо, да школство није у руку хрватског народа, да смо тужећи се на неправду мислили, да нам се од хрватског народа криво чини; и управ би желели знати, из какви је побуда и разлога „Обзоров“ дописник уредбу пучки школа, која и словом и делом на штету нашу говори, у обрану узети могао. Бранити уредбу пучки школа, која је у Вечу сварена и којом још и данас аустројанско-мађарски ђенерали управљају! Изван ако дописнику иде прилог. То баш и јесте, што смо скраћени на дјелу равноправности, а наше су заслуге криве. Нису то богме за нас зановетања. Српске школе су питање живота српског народа и дотле од тог захтјева одустати не можемо, док је признате равноправности. Србљима не смета, нити Србљи одричу: да нема хрватског села; хрватске цркве; хрватске школе; нема дакле нико права одрицати Србљима: да је ово српско село, српска црква, српска школа. Толико захтјева међусобно поштовање и признавање народњи права, иначе је прогледена равноправност, на коју се тако радо позива, за нас шимера. Замотача „пучки школа нећемо. Отворени народњи назив: „српска школа“.

Пођижемо дакле глас наш — било по вољи коме или не било — и иштемо оно, што нам као народу припада, иштемо „српске школе“ и над њима народњу српску управу, а титорства смо сити, које нас није ни до сад уперило и унапредило; видимо и знамо, какав се избор сад већ на српску народност и српску школу узима.

Ће си администраторе српске патријархије. Чејеш ли глас синова „св. Саве“, на чијем си престолу засјео, одгуд треба да га браниш и чуваш? Одазваћеш се гласу нашем, ако ти није крв исплакала се о титулу и ордене. Ће си школски сајете? Ће си одборе за српске школе? Одазивајте се, док се имате коме одазивати!

— Петрића 5. маја. Нема давно, да сам се од овуђ јављао и поворе наше црквене опћине, које је у посљеђе време издурати морала, поређао. Није само на нама покура. Ломи се судбина дјелог српског народа, те на муци да се познају јунаци. Ломљење тог колача судбине српског народа још ће неки кратки земан потрајати и нашој реакцији можемо пјесму пјевати: ведр би, па се наоблачи. За начело мрака и таме они и војују, нег се у облачини, црпој опачини даве и пропадају. Мало местанце наше радо ће на слабачка плећа своја дио борбе узети, и нада се, да ће јуначки изнети народљу ваставу, на којој је написано: истина, правда и поштење. Наша српска опћина остаје на међдагу, али је изглед, да ће по њену унутарњу ствар поћи на боље. Дотерало се до краја, доста да кажем, да је наша опћина од генерал команде подигнута у споразуму конвисторјае, на темељу војени истрага. Избор опћине ново која треба да се састави, предан је градоначалништву и отуд се очекује објава избора. По избору огласићу вам се. Желати би било, да се опћина кужног стања свог изабви, у ком се четири године налазила. Петрићки треба да осветљају образ на дивану. На ноге дакле!

Допустићете ми, да се обазрем на акт разрешења опћине црквене. Истина разрешење у прилог је опћине изречено, али начин разрешења не може се законит; коректан назвати. Разрешење црквене опћине по рескрипту припада консисторији. Политичне власти немају права мешања у црквено-објинске одношаје и у црквено-школским заплетима између председника и скупштинара улогу одлучавања да врше. Посљедице § 33. требало је повући на виновника наредба, али никако цјелу опћину без доказаног узрока разнустити. Наша је дужност начин разрешења на јавност изнети, неће ли се ко наћи, да на епархијалној скупштини на административни одбор за поступак овај зашита и скупштини мешања политични власти у делокруг конвисторије, односно административног одбора одклони.

На свршетку још ово: Јоцо Грубовић данас наступа своју казну, Бански стол потврдио осуду судбеног стола, која гласи на једномесечну тешку тамницу са недељним постом. Због доказаног учина сметања јавног мира.

Народна привреда.

О БУГАРСКОЈ УМЕТНОЈ ИНДУСТРИЈИ.

Немачки народно-природни и земљописни извртни часопис „Ausland“, — који сваке недеље једанпут у Штутгарту излази, под уредништвом етнографа Фр: Хелвалда — истога учењака, који је године 1872 у бечкому „Вандереру“ приопбио занимљиву народнописну штудију о словенским народима — донео је у свом шестом броју од ове године „о бугарској индустрији“ кратак, али врло занимљив саставак из пера т. Ф. Каница, који је већ више пута балкански полуоток пропутовао и описао. Ваљда ће гдекојета читатеља занимати ово, што немачки учењак о братињем нам народу пише.

У целој Турској држави, пише т. Каниц, — нема нити обртности, нити рисарских (пртачких) школа. Мали покушаји, уметност дубећег мни-

тра Етемпаше, не достигоме преко Цариграда, те турској влади не сме се рећи, да би требало да ту у својим покрајинама (провинцијама) за такве почетне школе новац трошати. Ако и буде успркос тому Турска на бечкој светској изложби за времена заступљена, то се има приписати по најпре неуморној делатности њених комисара, које аустро-угарски главни конзулат у Цариграду криво подуцира; из бизантијских времена наслеђеним уметностним предањима; даље неразрушљивом генију њених хришћанских народа, а особито изванредној обдарености бугарског народа, за уметност и индустрију.

Главно творитељ бугарске индустрије је од запада према истоку — од ерскога Тимога до првога мора преко 5/4 земљописних ступања (град), у дужи протезајући се ланац балканског горста. — На нашим земљовидима се је „изопачено“ протала, те као пуста и ненапућена описивала. Заста је вено чисто налице управо многоврсно и до знатних висина напућено, те по нижим источним деловима станују Турци и Хришћани, који се баве пољоделством и сточарством, а у средини и по западним околцима само хришћански Бугари; Балкан пеш лако од ерске границе према истоку кроз 4 ступања (гради) у дужини пропуговати, те ни једног турскога села нећеш наћи и како сам се јако чуђио, кад сам у тим мирним, деломце прерасним великим долинама, које многе воде пресецају — нашо знамениту развиту домаћу индустрију, која је за цело од више столећа од рода на род прелазила. —

Бугаре су нам досада његови непријатељи — особито Грци — тенденциозно описивали, да је лењ и без свакога талента; но објективни писци су тврдили, да је већим делом као: „марљив вртлар“ (баштован) „пољоделца“, и „сточар“ похвале вредан. Разумљиво је дакле, како сам се задивљив, кад сам у Балкану нашао многа места и села са живом и у сваком крају посебно индустрију. Ту издељаву уграде за појасе и ножеве, тамо ковине драгоцености, посребрени филигран и лончано посуђе, дрвенарије, покриваче, панлимове, платно, сукно и различне тракове, (панликове) и то све са најпростијим техничким припомаћима, — какве их помислити можеш! —

Богата орнаментална образована способност бугарских красотица, оличава се већ у богато улепшаним мушким и женским кошуљама, марамама, у спољашњој ношњи, пасовима, ногавицама и др. — Неотиде се човек пита: како су те ритмично украшене пруге настале? Зар у Балкану ваљда инак немају натисканх или везилних узора (stick-muster). Свака жена, свака везиља девојка сматра за часну дужност, да платно, које је сама напрела с новим писаним комбинацијама улепша. Лију се такође украси за прси, пасове, главу, даље светиљњаци (фењери) и свећњаци (чвраци) и друге овакве ствари, а за то што је припрева за то потребних модела прескупа, то се у том обзиру имање многоврстности налазе. Чуђо сам се особито, да се израђују толико врсти ножева и тако различитих гледи корица и општрине. Заета тешко ми бијаше у једној златној позарској трговини у Грабови неколико их изабрати. Скоро за сваки сталек: за селске, месаре, ципеларе и т. д. израђују се друшћини ножеви, те при том израђивању је међу тима примитивним народима подељење рада већ одавна принцип. —

Вракоа је осим Видина особито ради својих ерских издељака (продукта) на гласу. Тамо сам ступио у радионицу првога филигран-уметника, те сам једва својим властитим очима веровао, видећи обично оруђе (Werkzeug) с којим је врло финога укуса арабеске, цвеће, звездице и т. д. из сребрне жице извијо. Из тих потом састављао исте врло дивне дршке (ручаке) од чапача за кафу, затим чиније за сађе, украсе на бугарским дулама и т. д. који су турским великашима по харемима прави понос!

Као што су се у Влашкој и деломце по Угарској, — Ердељу и т. д. тако су се без сумње и ту по тим земљама сачувала многа римска посуђа, која су се традиционално подражавала.

Од мора и од Дунава амо прети обртан бој том наслеђеном старом укусу. Италијанска се је ренесанса, — скоро готово по дубровачким мајсторима овде засијала, — у бугарским резбарјама шта више и у ѕидарству — угвездила. У ни једну новију цркву не можеш ступити, а да је би онавијо очевиднога уплива италијанске уметности. Више пути се човеку чини, да су богати црквени столови, иконостаси и друга црквена оправа у Млетцима начињени, а такођер сам био више пути и сам сведок, како су се све те ствари у радионицама понут поповских кућа издељавали. Режу их из растовога или оравога дрвета световни мајстори, а још лепше пак поједини попови и њихови синови. Прекрасни крстови, ружичани венци долазе само из самостана (минастира), те уопште се бугарски кадуђери усупрот са својом ерском браћом много више баве с различним лаким пословима, молају свете слике (иконе), нарађују портрета, штампају књиге и т. д. —

Скоро у свакој кући по местима госте раде, ткају лако, принасту робу, која се особито за израђивање летње хаљине за господу употребљује. — Модернизовани турски чиновијци, хришћански трговци и т. д. имају из све хаљину. Некоја бал-

канска места то прекористно ткање творички згољвавају, извајају, па шта више праве аустројанској и италијанској роби велику конкуренцију. Ту се тракарски (панликарски) и пазарски израђивачи извајају у Сибињ, Влашку па чак и у Смирну. Златом препућени и велецењени башљаци (најити на коњским главама) којима се при свечаним сировидима великога султана зарад њихове красоте сви чуђе такођер су на Балкану удомаћени. У Травни сам видео коњски урес, намењен турском шаши за 200 дукатах, па инак још није најскупљи. —

Најбогатија се пак образована способност здружена с природним ритмом за хармонију, напрт и боју — нијасније показује у израђивачу балканских покривача и шареница. Зна се, да се шта више и у најсавременијој кућиналазе шаренице по земљи и по седалима код Турака и Хришћана. Турчин поред тога потребује још посебну шареницу за молитву. То изредно употребљење различних покривача чини индустријалну физиономију целих орајака, особито пак пиротске и ципорвинске околице. Скоро свака кућа је тамо творница (фабрика). Мушки и женски чисте вуну, преду и бојадишу. Ткање је пак извучиво женски посао. Шареница у величини од 16□ лаката (риџих) у једном сахату израђује 4—6 девојчица и жена. Девојчице су већином још младе, па инак тако вешто и марљиво ткају, као одрасле; без икаквих узора (мустара) извлада испод њихових руку такве традиционалне, писане гесметричне подобе (слике), којима се је на задњој парижкој изложби свет дивио, те које од тада шта више и прве француске, бечке и берлинске творнице подражавају. —

Није ми намера у овом саставу набрајати све на многим путовањима сабране особности бугарске индустрије, у којима се Бугарин јасно показује, како је способан за уметну индустрију, па и за техничке уметности. У својој наклоности к индустрији разликује се тако јако од ратоборна и с трговином се бавећега Србљина. Но Бугарин није само одличан, гледи своје симпатије за хаљине, боју, рукоделску вештину и вредноћу, него има такођер знаменит талент за грађење, што се јасно види из видова његови кућа, из водозода, мостова и пркава. Најлепши мост у Бугарској преко Јантре наместила су два домаћа мајстора саборне цркве, многе мостове, синагоге (богомолје) по већим местима с високим сводовима, минарети и т. д. то су дела неизшколованих Бугара, који из нужде само ајају штогодер напртати.

Како би се природни таленти бугарскога народа развили, кад би тела турска влада, као што сама већ у зачетку спомену — барем штогод у том погледу створила. — Тако закључује врли Каниц свој чланаг, из којег се лако увиђа, како ће се весело развијати братинска нам бугарски народ, кад се ослободи од проклетага јарма азијатских дивљака. —

У Вуковару на св. Николу 1873.

Милан П. Јовановић.

НОВИ САД, 15. (27) о. м. Дубока је тишина завладала у кабинетима, или боље рећи у политичким радионицама Никанора и Германа. Већ ако би узели и то за неку живост, да по нека штуца, или холујина кад год долети до Новог Сада или до Карловаца. На што ће то слушати, и шта се после те напрасне тишине из тих кабинета света угледати може, то се да боме за сада не може знати.

Међутим као да негде никако благе поседице горњоземска лутања ни Германа ни Никанора. Првога већ од толико времена нигде опазити не можеш, другога веле, боле нога, па се ниским и неразговара. — Као што смо у прошлом броју јавили, изашла је заиста пред секционог шефа Јекелфалшца нека депутација на овдашњу паробродску станицу. Депутацију је предводио варошки велики јупан г. Флат. Но кад тамо, сви из лађе изађоше, асекциони шеф не изађе. Том приликом чујемо, да је г. велики јупан питао све редом чланове од депутације, коме је управо првом та вест стигла, да ће госп. секциони шеф у тај дан стићи. И на одговор, да је један члан чуо, да му је неко преповедао за долазак, врати се незадовољна депутација. — Јупан новосадски, А. Флат, позвак је како чујемо, данас по телеграу у Будим-Пешту званичним послом.

* — Скупштина „ерске новосадске читаонице“ обдржана је у прошлу недељу, као што је оглашено било, и том приликом наново конституисала се је та дружина, која има овде а и у ерству лепих заслуга и успомена из пређашњих времена. За председника читаонице изабран је Марко Поповић. Овај заузев место председничко даје рачуна о фонду читаонице, којим је он руковао за време, док је читаоница здружена била са „ерским друштвом за радност“. По председникову извештају капитал је читаоници 1160 фор. интерес прибрани 260 ф. За подпредседника изабраше др. Лауа Костића, за благајника Јована Чавића, а за секретара проф. А. Сандића. Како по правилима ове дружине нема наречом број изборника, одређено буде, да чланови пређашњи (пре здружења) врше дужности одборске до Матрова дне ове године.

Тај исти дан састадох се чланови заграћеног „ерс. друштва за радност“ у конференцији, и уг-

лавише да се целокупно имање овога друштва преда ерп. читаоници на сачување и руковање, до коначног решења друштвенога што се тиче даљега опстанка.

НОВИЈЕ.

— Из Рима јављају, да је наши много боље и да већ аудијенције раздаје. Скоро ће, веле, издати и онет једну енциклику, у којој ће да прокуне и по други пут краљевску талијанску владу и ланцино министарство због изнесена и потврђена закона о укинућу калуђерских и поповских добара. У тој ће се енциклици тај саборски закон за ништав (?) прогласити. Такођер ће, вели, свети отац и оне све проклети, који од притиснута свештенства њихова рођена (?) добра куповали или том куповању припомогали буду. —

— Персијски шах направио је својим доласком читаву ларму по јевропским цивилизованим државама. Та за дочек се шахов спремају у свим јевропским престолницама тако, као што се до сад за дочек ни једног цара спремали нису. — У Петрограду су му готово веће параде прављене, него и самом берлинском цару. Шта ће то да значи, питају већ неке новине. Прост је одговор на то. Шах је прилично богат магацин, па из тога би сваки рад што год уграбити за се. —

— Београдско „Јединство“ дознаје, да је ерски министар спољашњих послова, г. Ристић, пре неког времена учинио корак код гарантних сила, да њихови поданици, који у Србији станују, учествују у сношењу општинских терета. Сад се чује, да је Енглеска влада уважила корак ерског министра и пристала на његов предлог. Лорд Гренвил у писму, које је писао енглеском заступнику у Србији г. Лонгворту о овом питању, наводи изречом да и не појма, да се може праведно захтевати, да се странци изузму од општинских терета, и да би сваки општински напредак био немогућан у местима, где би странци били многобројни, а не би општинске терете носили.

— Турска влада издала је наредбу, по којој се сви Персијанци, који станују у турској царевини, имају подврговати турским законима. Услед те наредбе Персијанци, а нарочито њихови најглавнији трговци, листом се селе из Турске, па прелазе у Русију и настајују се у Тивлису.

— У угарском сабору поднео је министар Трефор законски предлог, по коме се има основати у Темешвару правна академија, а у Белој Цркви и Карансебешу по једна државна гимназија.

— Из Загреба јављају, да је ф. д. м. Молинари путовао најпре по горњој крајини, да се тамо са ратним министром Куном састане, па да је непосредно за тим телеграуом у Београдван, куда је одма одпутовао. —

— Ратни министар Кун пропуговао је скоро сву Далмацију и горњу крајину. Веле, да је цел пута његова извиђење неких важнијих стратегичких тачака. То му је барем јавна цел путовања, а каква је тајна, коју сваки државник у таким приликама имати мора, то бог зна.

ТЕЛЕГРАМ УРЕДН. „ЗАСТАВЕ“.

Пешта, 14. (26) маја. Тјер даде оставку, паднувши са 16 гласова. Магмагон је изабран за председника. Глас да се Париз побунио, не обистинява се.

(Овај је телеграм разаслан јуче по Новом Саду на особитим листићима.)

Попрака, У телеграму прошлога броја писано је датум: „Пешта, 12. (24)“. — Даље, име Јекелфалши није требало да стоји просто само у заградни него овако: „Јекелфалши? Уред.“

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Нови Сад. — 15. 27. маја Како је целокупно ово променљиво трговинско стање у овим околцима било шта од рода. И као да ће уакошто глатне године да зређају светом. Е па ни по мукте, да једнагда уопште сите године. Седам глатки, седам сити, па би се олет изворило некако. Али овако бога ми, тешко је обале се дочепати. — Сува зима, какву још давна људи незнахитише; за тим ударнице кинковите времена, па онда за тјем најпре ладна, за тим толија суша. — У последње време олет леки ветрови. Све као да се је сложило, да нам што јасније још унапред ову годину предскаже.

Због тога владу вреу се мало и трговина с раном на боље: **Јесења** је шеница ове недеље у Пешти до 5 ф. 85—97 и окочила.

Јесења раж много скупља, него прошле недеље. На копцу се бележила по 3 ф. 72—75 н. —

Кукуруз, за мај — јуни продавао је необично брзо — и на последку га и не беше. Закључне су му цене: 3 ф. 53—60 н.

Зоб за мај — јуни 1 ф. 72; јесења 1 ф. 63 н. **Реница** тражена; При посљетку 10% ер. — Ванатска 10% ер. по 150 ф. —

Свињска маст хрђаво ове недеље. Пештагска се продавала једва по 30%—31 ф.

Шљиве, босанске шљиве у кацама 13%—14% ер. (Извештај Петра Уелца.) **Трет** 12. маја. Промене у житној радњи нема, као што се цене у шеници држе, као што су и пред прошле седмице биле. Требавања ограничена су на домаће и околне млине. Стоваришта новатна су, као што и дозови изостају, и зна се, да се у Одеи и осталим руским и подунавским пристанима слабо за овамо товари. Ове робе, што је на тргу власници чврсто држе, пак ако већу цену и не траже, то олет за пословање вољу не показују, мислећ да ће — балајућ поглед на незнатна стоваришта, инак већу цену постићи. Промет прошле седмице састоји се из 18.000 мер. шенице, што је понајвише за овдашње и околне млине.

а један терет за Реку, исто један за Млетке куљено, и то с непроменљивим ценама, као што и предпрошле седмице беше, и тако се држе и данас. Што се кукуруза тиче, исто нема се ништа вредног забљемити, промет је незнатан, а цене се држе као и предпрошле седмице, продато је свега, које за приморје и одашње требовање око 10.000 мер. ерским ценама као и предпрошле седмице, само је албанска роба неколико новчића скупље плаћана, а данас траже за исту до 4 ф. 40—50 нов. за 116 ф.

Јечам, раж, зоб и проја заемарена. Цене се држе као и обично, а промет је скоро никава.

Вршно је поводом повисице цена у шеници с 40—50 нов. по центу скупље. Промет је доста знатан, и одвози са доста понајвише за Бразилију и пристане средњег морја. У овим последњи 14 дана доведено је до 20.000 врећа истог, а толико је извезено.

ПОЗИВ У ГЛАВНУ СКУПШТИНУ „ЗАДРУГЕ ЗА ЕРСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ.“

Поштовани чланови задруге за ерску народну штампарiju овим се учтиво позивају у редовну годишњу скупштину задруге која ће се држати у недељу 3/15 јуна о. г. у 3 сата после подне у дворани „Матице Српске.“

У случају ако се на ову скупштину не би 50. чланова искупило, онда ће се у смислу §. 20 задружних правила на три недеље дана доцније по ново сазватита скупштина, у којој ће присутни чланови без икаква даља обзира правоваљано моћи решавати о свима предметима, који су први пут на дневни ред стављени.

Ред предмета је овај:

1. Оверовљене присутних чланова.
2. Извештај о радњи и о рачунима.
3. Избор одбора за преглед рачуна.
4. Допуна једне тречине управног одбора.
5. Поједини предлози.
6. Избор одбора за оверовљење зап. сника

У Новоме Саду, 3/20 маја 1873. год.

Др. Стеван Павловић с. р. председник задруге.

Др. Илија Вучетић с. р. бележник задруге.

ОГЛАСИ.

О Г Л А С.

Дана 29. маја (10 јунија) 1873. 9 сати пре подне издаваће се у писмени властелинској, у Далу, путем јавне дражбе и оверта на пет једно за другим следећи година, ораће земље катастралне мере, под закуп следеће:

I. у Далу, 1364 јутра, у једном 974 јутра, у другом; 827 јутра у трећем комаду. —

II. у Ворову 1083. јутра, у једном, 807 јутра, у другом и 972 јутра у трећем комаду. —

III. у Беломброду 743 јутра у једном; 390 јутра у другом; 793 јутра у трећем и 905 јутра у четвртном комаду. Све комастроно. —

Укети главнији продаје те јесу:

а.) Свак, који добро које од ових у закуп узети жели, има пре, него се дражбо зачне, осамдесет крајдара по јутру, комада дражби изметнутог у име жабине (Vadium) у руке председника комисије положиши. —

б.) Понуде писмене (оверте), које ћеду се такођер примати, и одма по закљученој дражби отворити имати, морају са тако истом жабином снабдевени бити, те се запечаћене управи добара, до руку пуномоћника Васе Николојевића уз потврду наравно пријатија, најдаље до 28. маја (9. јунија) 1873 послати. —

в.) Просто стоји сваком понуду дати, па цео комплекс земља, у сва три села, ил на такви у поједином селу, ил најпосле на комаде, горе означене, поједице, што ће се и код дражбе такођер уважити. —

г.) За закупника сматра се онај, који понуду најбољу дао буде, било то при дражби ил у оверти. —

У Далу 4. (16) маја 1873.

ЈОДСКО КУПАТИЛО ЛИПИК У СЛАВЕНИЈИ.

Штација поштанска и телеграфска.

Ово купатило, чувено због своје високе температуре (од 51° Р.) једино је кадро помоћи, да се отклони боља „спанлеса“, „гука“, и „оспе“, лежи у пољској жупанији, у срезу пакрачком, 3 сата делско од Градишке, 8 сати од Сиска и 10 сати од јужне жељезничке штације **Варча**.

Сезона почиње 1. Маја. Лекарна је помоћ при том купатиљу у рукама др. Керно, члана прашког медицинског факултета, пређе варошког физика у Вуковару. Стањови и купалишће одаје уређене су по најновијем строју и свим могућим опремама снабдеване. Кухињу издржава ивртстан и чужен угодитељ.

За даљу потребу п. п. купалишћних посетилаца побричула се је највише

Купалишћна управа у Липику.

1—5

Бр. 2951. — Гл.

П Р О К.

Од ц. кр. котарског суда у Карловци. Поавају се сви они, који на оставштину удове Кларе Вендлехер из Петроварадина умершег дне 12. априла 1873 са опоручком као вјеровници какову тражбину ставити имаду, да за пријану и доказане истих дне 26. августа о. г. у 9. сати пре подне, пред овај суд дођу, или до тога времена своју молбу писмено предлежу, јер иначе, ако их неиде право залого, не припада им на оставштину више никакво право, у случају оном, ако иста исплатно пријављених тражбина изришљена буде.

Карловци дне 22. маја 1873. год. **Манојловић**, ц. кр. котарски судца.

1—3